

Pornaisten aerosolitehdas, ympäristövaikutusten arviointiselostus 5.12.2018. TIIVISTELMÄ

Hankkeen ja vaihtoehtojen kuvaus

AT-Tuote Oy suunnittelee uuden aerosolitehtaan rakentamista Pornaisten Portin alueelle. Tuotantolaitoksessa tullaan valmistamaan pääosin erilaisia aerosolituotteita. Valmiit tuotteet tullaan varastoimaan tehtaan yhteyteen rakennettavassa varastossa tai Sipoon Martinkylän varastossa.

Hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain (YVA-laki, 252/2017) ja -asetuksen (YVA-asetus, 277/2017) mukaisessa laajuudessa, koska hanke luetaan YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohtaan 6e:

6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus:

e) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistavat tehtaat;

Hankkeesta vastaava AT-Tuote Oy on vuonna 1986 perustettu teknokemian alan yritys, joka valmistaa omalla AT-tuotemerkillä muun muassa aerosolimaaleja ja teknisiä huoltoaerosoleja vähittäismyyjille ja teollisuuteen ympäri Suomen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on tarkasteltu seuraavia vaihtoehtoja:

- **Vaihtoehto 0, VE0:** aerosolitehdashanketta ei toteuteta. Tontti jää käytettäväksi muuta asemakaavan mukaista rakentamista ja toimintaa varten, josta ei tässä vaiheessa ole tietoa. Vaihtoehtona hankkeen toteutukselle on siten raivattu ja tasattu tontti.

- **Vaihtoehto 1 (VE1):** aerosolitehdas rakennetaan Pornaisten Portin yrityskylään raivatulle ja tasatulle tontille. Tontille tulee sijoittumaan ensivaiheessa tuotantolaitos varastoineen. Lisäksi tehtaan yhteyteen tullaan rakentamaan maapeitteiset kaasusäiliöt. Aerosolitehtaalla tullaan valmistamaan 2 miljoonaa aerosolituotetta vuodessa.

Hankealue on ollut kallioista vähäpuustoista aluetta, eikä siellä sijaitse rakennuksia. Hankealue on raivattu ja tasattu kesällä 2018 rakentamisen valmistelua varten asemakaavan mukaisesti. Valmistelewiin toimenpiteisiin on kuulunut puiden kaataminen ja louhiminen. Louhiminen on asemakaavan toteuttamiseksi tarpeellista tontin tasausta, joka kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999, 128 §) mukaisiin ennen rakennustyön aloittamista sallittuihin toimiin. Varsinaisessa rakentamisvaiheessa rakennetaan tuotanto-, varastointi- ja toimistotilat sisältävän tuotantolaitoksen lisäksi maapeitteiset kaasusäiliöt, jotka ovat yhteydessä tuotantolaitokseen.

Aerosolituotteiden valmistus tapahtuu tuotantolaitoksen sisätiloissa. Tuotantolaitoksella valmistetaan pääosin erilaisia aerosolituotteita, jotka koostuvat aerosolipullosta ja venttiilistä, ponnekaasusta sekä erilaisista raaka-aineista, kuten maaleista ja ohenteista. AT-Tuote Oy ei valmista itse maaleja tai muita kemikaaleja, eikä myöskään aerosolipulloja, vaan ne tulevat tuotantolaitokselle eri toimittajilta.

Ympäristövaikutusten arvioinnin keskeiset tulokset

Aerosolitehtaan normaalitoiminta ei aiheuta päästöjä tai vaikutuksia maa- ja kallioperään eikä pohja- tai pintavesiin. Päästö voisi syntyä ainoastaan kemikaalivuodon yhteydessä. Hankealue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella tai sellaisen läheisyydessä. Tuotantolaitoksella ei muodostu vesistöön johdettavia jätevesiä. Tuotantolaitoksen sosiaalijätevedet johdetaan kunnalliseen viemäriin. Hankealue on vastikään raivattua ja louhittua aluetta, jolla ihmistoiminnan vaikutus näkyy vahvasti. Toiminnasta ei aiheudu melua tai pölyä, jotka vaikuttaisivat lähialueen luontoon. Kokonaisuudessaan toiminnalla ei arvioida olevan vaikutuksia luonnonoloihin.

Yhdyskuntarakenteen osalta hankkeen myönteisiä vaikutuksia ovat olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen sekä yhdyskuntarakenteen hajautumisen estyminen. Hankkeen toteuttaminen (VE1) vaatii asemakaavan päivittämisen.

Maiseman muutos hankealueen ympäristössä voidaan kokea hieman kielteisenä, joskaan maiseman luonteen ei arvioida muuttuvan merkittävästi lähialueen asukkaiden tai virkistyskäyttäjien näkökulmasta. Hankkeesta ei aiheudu vaikutuksia kulttuuriympäristöön.

Hankkeen toteutuminen ja tehtaan toiminta työllistää jonkin verran. Toisaalta Pornaisten Portin alueen kehittyminen lisää alueen houkuttelevuutta, jolloin alueelle voi asettua muitakin yrityksiä; aerosolitehdas-hanke ei estä tai heikennä muiden yritysten tai elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Hankkeen toteuttamisella olisi siten vähäisiä myönteisiä vaikutuksia alueen elinkeinoelämään ja palveluihin.

Rakentamisen aikaiset liikennevaikutukset ovat lyhytkestoisia ja muodostuvat työmaan toiminnasta ja työmaaliikenteestä. Toiminnan aikana hankealueelle kohdistuvia kuljetuksia ovat laitokselle saapuvat raaka-ainekuljetukset sekä laitokselta lähtevät tuotekuljetukset, joita on yhteensä keskimäärin 3–5 ajoneuvoa vuorokaudessa. Lisäksi tuotantolaitokselle suuntautuu henkilöliikennettä noin 10–15 ajoneuvoa vuorokaudessa. Hankkeen aiheuttama liikennemäärän lisäys on hyvin pientä, eikä hanke vaikuta siten liikenteen sujuvuuteen tai liikenneturvallisuuteen.

Hankkeen rakentamistoimista aiheutuu melua; vaikutukset ovat suhteellisen lyhytaikaisia. Hankkeella ei arvioida olevan tärinävaikutuksia. Hankkeella ei suunnitelmien perusteella ole normaalitilanteessa ilmanlaatuvaikutuksia. Toiminnassa ei käytetä alhaisen hajukynnyksen kemikaaleja.

Ihmisten elinolojen ja viihtyvyyden kannalta hankkeen toteuttamisen vaikutukset kohdistuvat suppealle alueelle, joka on varattu yritystoiminnan käyttöön, eikä alueella ole virkistys- tai maisema-arvoa. Hankkeen toteuttamisen arvioidaan aiheuttavan rakentamisvaiheessa jonkin verran melua, mutta vaikutus on lyhytaikainen. Toiminnan aikana melua aiheuttaa lähinnä liikenne, mutta liikennemäärän kasvu on hyvin pieni. Tehtaan normaalitoiminnasta ei aiheudu ilmanlaatuvaikutuksia. Hankkeen toteuttaminen on kuitenkin herättänyt jonkin verran huolia, epävarmuutta ja vastustusta. Lähinnä huolta asukkaissa ovat herättäneet mahdolliset onnettomuustilanteet sekä vaarallisten aineiden kuljetukset. Terveysvaikutuksiin liittyvien ohjeiden ei arvioida ylittävän melun tai ilmanlaadun osalta.

Ympäristöriskit, onnettomuudet ja häiriötilanteet

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu aerosolitehtaan toimintaan, kuljetuksiin sekä prosessissa käytettävien kemikaalien käyttöön ja varastointiin liittyviä mahdollisia poikkeus- ja onnettomuustilanteita sekä niiden mahdollisia ympäristöön kohdistuvia seurauksia.

Vaarallisin yksittäinen onnettomuusriski on tulipalo. Tulipalotilanteissa on mahdollista muodostua terveydelle haitallisia savukaasuja. Tulipalotilanteessa muodostuva mahdollisesti haitallisia aineita sisältävä sammutusvesi padotaan ja kerätään altaisiin. Tulipaloriskiä pienennetään valitsemalla laitteisto standardien ja ATEX-tilaluokituksen mukaisesti, käyttämällä laitteistoa oikeaoppisesti ja huolellisesti sekä varmistamalla riittävä ilmanvaihto. Lisäksi tehtaalle varataan tarvittava määrä alkusammutuskalustoa ja koulutetaan henkilöstö toimimaan tulipalotilanteissa.

Turvallisuusriskejä liittyy myös säiliöiden, putkistojen, letkujen ja tynnyreiden erilaisiin vuototapauksiin. Kemikaalin vuotaminen maaperään putkirikon tai muun vuodon seurauksena on epätodennäköistä, mutta voi aiheuttaa maaperän pilaantumista vuotoalueella. Todennäköisesti vuoto kuitenkin saadaan kerättyä pihalle. Vuotojen riskiä hallitaan valitsemalla standardien mukaiset putkistot, jotka asennetaan sertifioitujen asennusliikkeiden toimesta. Kaikki nesteiden varastosäiliöt varustetaan ylitäytönestimillä ja pinnanmittausjärjestelmillä. Ulkona olevat liuotinainesäiliöt sijoitetaan valuma-altaina toimiviin vallitiloihin. Myös kuljetuspakkaukset, kuten IBC-kontit ja tynnyrit, asetetaan täyttö- ja tyhjennyspaikoilla valuma-altaiden päälle, kun niitä käytetään tuotantoprosessissa. Pakkaamo varustetaan hiilivetykaasujen ja höyryjen automaattisella valvontajärjestelmällä.

Laitosalueella tapahtuvaa liikennettä rajoitetaan nopeusrajoituksin. Liikenteeseen liittyviä riskejä voidaan lisäksi pienentää perehdyttämällä laitosalueella ajamiseen, huolehtimalla tien ja piha-alueen sekä ajoneuvojen kunnosta. Liikenneonnettomuuksista aiheutuvien ympäristöhaittojen todennäköisyys on pieni ja mahdolliset haitat vähäisiä.

Riskejä pyritään estämään ja vähentämään muun muassa työntekijöiden ohjeistuksella ja koulutuksella, laitteiden ja astioiden säännöllisillä tarkastuksilla ja huollolla sekä ylläpitämällä yleistä puhtautta ja järjestyttä.

Vaihtoehtojen vertailu

Hankkeen toteuttaminen (VE1) vaikuttaa myönteisesti yhdyskuntarakenteeseen sekä elinkeinoelämään ja palveluihin. Kielteisiä vaikutuksia kohdistuu maisemaan, meluun sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, mutta vaikutukset jäävät vähäisiksi ja ne painottuvat lähialueelle. Hankkeen toteuttaminen vaatii myös asemakaavan päivittämisen. Muilta osin hankkeen toteuttamisen ei arvioida aiheuttavan muutosta nykytilaan nähden.

Hankkeen toteuttamatta jättämisen (VE0) ei juurikaan arvioida aiheuttavan muutoksia nykytilaan. Yhdyskuntarakenteen osalta myönteisiä vaikutuksia ovat olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen sekä yhdyskuntarakenteen hajautumisen estyminen kummassakin vaihtoehdossa. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta myös hankkeen toteuttamatta jättämisen (VE0) voidaan arvioida aiheuttavan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia, sillä esirakentamisvaihe ja hankesuunnitelmat ovat herättäneet huolta ja epävarmuutta lähialueen asukkaissa.

Hankkeen toteuttamiskelpoisuus

Hankkeen toteuttamisvaihtoehto VE1 on teknisesti toteuttamiskelpoinen. Hankevastaavalla on pitkäaikainen kokemus vastaavasta toiminnasta. Hanke arvioidaan myös yhteiskunnallisesti toteuttamiskelpoiseksi. Syntyvät maankäytölliset ja yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset on arvioitu myönteisiksi. Hankkeella on paikallinen vaikutus alueen elinkeinoelämään ja se edistää osaltaan Pornaisten Portin yritysalueen kehitystä. Hanke on ympäristövaikutusten osalta toteuttamiskelpoinen, sillä pääosa vaikutuksista jää merkitykseltään vähäisiksi tai ne eivät aiheuta muutosta nykytilaan nähden. Sosiaalisesti hanke on myös toteuttamiskelpoinen. Hankkeen toteuttaminen herättää sekä myönteisiä että kielteisiä näkemyksiä. Hankkeen vastustus liittyy lähinnä huoleen mahdollisten poikkeus- ja onnettomuustilanteiden aiheuttamista vaikutuksista. Hankkeesta vastaava on tehnyt tarvittavat riskinarvioinnit ja varautuu mahdollisiin poikkeustilanteisiin.

Vaikutusten seuranta

Arvioitujen vaikutusten ja niiden merkittävyyden perusteella todetaan, että tarvetta päästöjen tai vaikutusten tarkkailulle ei ole. Tuotteiden valmistus tapahtuu tuotantolaitoksen sisätiloissa, eikä tavanomaisesta toiminnasta aiheudu päästöjä ilmaan, maaperään eikä pinta- tai pohjavesiin. Myös melupäästöt ovat hyvin vähäisiä. Tuotantolaitoksella tullaan toteuttamaan prosessien käyttötarkkailua, jolla huolehditaan toiminnasta ja pyritään minimoimaan työsuojelullisia ja ympäristöllisiä häiriötilanteita.